

معاون علمی و پژوهشی فرهنگستان زبان و ادب فارسی در یک سخنرانی گفت: فرهنگستان زبان و ادب فارسی بر این باور است که به خدمت‌گرفتن ابزارهای نوین در فناوری اطلاعات، گستره و ژرفای محتواهای علمی تولیدشده و اثربخشی آن‌ها را در تقویت و یاسداشت زبان فارسی آن‌گونه که در اساسنامه فرهنگستان است بسیار ارتقا می‌دهد. دراین باره، فرهنگستان اعلام آمادگی کرده است که مؤسسات، سازمان‌ها و شرکت‌هایی که در حوزه تهیه ابزارهای ویرایشگر و غلط‌یاب املایی براساس دستور خط مصوب فرهنگستان (ویراست دوم) فعالیت می‌کنند، می‌توانند درخواست نشان فرهنگستان را طبق ضوابطی که تا حداکثر دو ماه آینده در وبگاه گروه زبان و رایانه فرهنگستان اعلام خواهد شد، داشته باشند.

محمد دبیرمقدم، در ادامه، افزود: در ارتباط با مطلب اخیر، فرهنگستان زبان وادب فارسی، در مقام نهاد بالادستی، شایسته می‌داند تأکید کند تأثیرگذاری های فناوری های بسیار نو مانند ChatGPT، ChatGenerativePre- TrainedTransformer (مُبدل زایشی پیش آموزش دیده یا «مزیا» یا به تعبیر خود چت جی پی تی «ماشین گفتار خلاق») اثرات شگرفی در جهانی شدن، تأثیر بر زبان های رسمی و ملی و زبان ها و گویش های محلی، فرهنگ نویسی، واژه‌گزینی، تصحیح متن، دانشنامه نویسی و مانند آن، و همچنین در آموزش های دانشگاهی و بهداشت و درمان خواهد داشت. به نظر می‌رسد لازم است توجه داشت به اینکه از این فناوری های نوین به عنوان دستیار پژوهشی، در تولید محتوا و آموزش چگونه می‌توان بهره برداری کرد.

این عضو فرهنگستان یادآور شد: نسخه اولیه دستورخط فارسی گفتاری فضای مجازی با بهره‌گیری از داده‌های به‌کاررفته در فضای مجازی نیز رونمایی شده است و در زمره برنامه‌های سال جاری گروه زبان و رایانه فرهنگستان، تهیه مبدل خودکار فارسی گفتاری فضای مجازی به فارسی معیار نوشتاری طبق دستور خط مصوب فرهنگستان (ویراست دوم) قرار دارد.

مخزنی گران بها از میراث مکتوب حوزه خراسان

ایپنا- رئیس مؤسسه آموزشی- پژوهشی کلام و معارف اهل بیت^ع (کلامنا) از فعالیت کتابخانه‌ای کم نظیر در کشور با موضوع حوزه علمیه در مشهد خبر داد وگفت: دراین کتابخانه بیش از ۳۰۰۰ عنوان کتاب وجود دارد.

حجت الاسلام سیدمسعود مرتضوی در ادامه، با اشاره به قدمت حوزه علمیه خراسان، افزود: این کتابخانه، که از سال ۱۳۹۹ فعالیت خود را آغاز کرده است، کتاب‌هایی با موضوع حوزه و روحانیت، فضای فکری، سیره و سبک زندگی، نقد حوزه وهر آنچه را در این باره باشد در اختیار علاقه‌مندان می‌گذارد. وی، با بیان اینکه این کتابخانه کم نظیر پاسخگوی نیاز هویت‌شناسی طلاب و توجه به سیره و مشی شخصیت‌های بزرگ حوزه است، اظهار کرد: این کتابخانه در زمینه تاریخ شفاهی حوزه علمیه خراسان و جمع‌آوری اطلاعات متولدان ۱۳۰۰ به بعد و سن بیشتر از ۶۰ سال فعالیت دارد که زندگی‌نامه و سبک و سیره اجتماعی سیاسی، دروس و فعالیت‌های علمی، مکتوبات و تحقیقات، داشته‌ها از استادان و بزرگان حوزوی نسل‌های قبل از این موارد را به‌دست آورده‌است.

رئیس مؤسسه آموزشی- پژوهشی کلام و معارف اهل بیت^ع (کلامنا) همچنین یادآور شد: دریافت تقریرات از علمای بزرگ و اسکن بیش از ۵۰ هزار صفحه از ۱۰ شخصیت بزرگ حوزه مشهد و خراسان بزرگ‌از سوی مؤسسه کلامنا در حال انجام، بررسی و تحقیق برای آماده‌سازی برای ثبت و نشر به‌عنوان میراث علمی حوزه‌کهن خراسان است.

زین‌قنبر

- ناوبراسته❌
- این کتاب‌ها عتیقه‌است، حیف که از دستم افتادند.
- وبراسته✔️
- این کتاب‌ها عتیقه‌است/هستند، حیف که از دستم افتاد/افتادند.
- نکته📌
- ۱. اگر نهاد، جمع‌ویی جان باشد، فعل هم به‌صورت مفرد درست‌است هم جمع.
- ۲. در فارسی امروز، به‌ویژه در گفتار، برای نهاد جمع‌و بی‌جان، فعل بیشتر به‌صورت جمع می‌آید.
- ۳. نکته مهم‌تر این است که باید یکدستی حفظ شود.

#زین-قنبرفارسی

شهر

اول انقلاب ما هم پول‌های زیادی خرج شد برای اینکه اقوام ایرانی را از هم جدا کنند، مذاهب را در مقابل هم قرار بدهند. انقلاب بر همه این‌ها فائق

آمد؛ لذا، امروز شما وقتی نگاه می‌کنید، در جلوه‌گاه‌های حضور عظیم این ملت بزرگ، از همه‌قشر‌ها، از همه‌اقوام، از همه ولایات این سرزمین بزرگ، با همه لغت‌ها، انسان‌هایی

را می‌بینید که دارند آرمان واحدی را فریاد می‌کنند. دو برادر می‌توانند در کنار هم زندگی کنند، دست در دست هم داشته باشند، در حالی که در برخی از مسائل با هم

جدال فوتبالی تازه استقلال و پرسپولیس زمینه‌ساز بروز مجدد یک دعوای فرهنگی قدیمی شده است

بگو کی هستی

تا بگویم چه می‌توانی بگویی!

مریم محبی

گزارش روز

کلا بیست‌وسه دقیقه زمان برد، اما محملی شد برای انواع واقسام بی‌ادبی‌ها. هرآنچه دراین مدت به زبان آمد، یا با نیش وکنایه بود یا حامل توهین مستقیم. بیست‌وسه دقیقه‌ای که قرار بود بستر مباحث و مسائل فوتبالی باشد صرف حرف‌های حاشیه‌ای شد. اما آنچه بیشتر از این حرف‌ها توی ذوق زد، طرز و لحن بیان آن‌ها بود که با کلمه‌ها و عبارات زنده‌ای همراه شد. مدیرعامل باشگاه فوتبال پرسپولیس و سرپرست مدیرعاملی باشگاه فوتبال استقلال، در برنامه زنده، رویه‌روی صد‌هزارار بیننده، چیزهای نامربوطی به هم گفتند که یک بار دیگر داستان گفتار نامتعارف مقام‌ها و مسئولان رسمی را سر زبان‌ها انداخت. به‌گونه‌ای که علی‌رغم گذشت چند روز از اصل ماجرا و پایان یافتن لیگ با قهرمانی پرسپولیس همچنان می‌شود درباره آن سخن گفت.

● جراحی‌لهجه

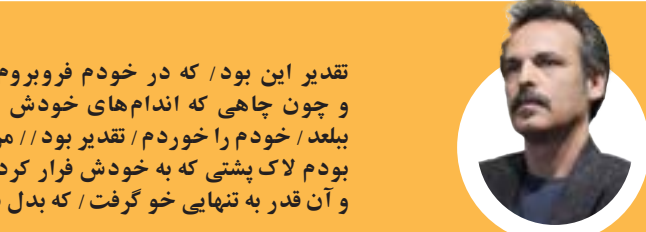
ماجرای ارد پرسپولیس در برابر مس رفسنجان در هفته اخیر لیگ برتر کشور شروع شد، بردی که دست استقلال‌ها را از جام کوتاه کرد و قهرمزها را به قهرمانی رساند. اما این برد مشکوک بود و اختلاف برانگیز شد. در نتیجه، رضا درویش، مدیرعامل پرسپولیس، و فرشید سمیعی، سرپرست مدیرعاملی استقلال، حضوری و تلفنی، در برنامه «فوتبال برتر» حاضر شدند تا در رسانه عمومی دراین زمینه گفت‌وگو کنند و پاسخ‌گوی سوالات و شائبه‌های ایجادشده پیرامون این مسئله باشند. با این همه، دو طرف فقط کلیاتی نه چندان مهم درباره قراردادهای بازیکنان و بد‌هکاری‌های باشگاه‌ها و داوری گفتند.

در این میان، آنچه به نظر آمد و اهمیت یافت و واکنش برانگیز شد زبان و بیان طرفین بود که هرچه پیش‌تر می‌رفتند طلبکارانه‌تر می‌شد و بیشتر رنگ و بوی تمسخر و توهین می‌گرفت. دو مدیر داشتند از «زمن‌زدن» و «ادبیات چله‌میدانی» حرف می‌زدند، تاآنکه سخنان درویش در برابر سمیعی - که گیلکی است - آتش بحث را بیش از پیش برافروخت. او گفت:

«شما، اگر فرصت می‌کردین - در درجه اول - فقط می‌رفتین این لهجه‌تونو به جراحی می‌کردین، بهتر بود... بازم از مردم عذرخواهی می‌کنم که امشب مجبور شدن تحمل کنن این نوع گرامر یا دیالوگ رواز ایشان... این جملات عجیب که سکوت مجری برنامه، محمدحسین میناقي، و جواب‌های آتشین‌تر سمیعی را به دنبال داشت موجی از واکنش‌های فوتبالی‌ها و غیرفوتبالی‌ها را در پی آورد.

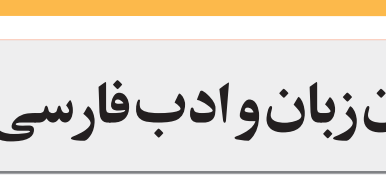
● لهجه من، ستاره‌ای روی موشم

یکی از مجریان برنامه‌های ورزشی در واکنش به این حاشیه‌ها گفت: «یک ایراد بزرگ فوتبال ما اینه که دوستان نمی‌دونن چه جایگاهی دارن و مدام مشغول

تقدیر این بود / که در خودم فروبروم / و چون چاهی که اندام‌های خودش را ببلعد / خودم را خودم / تقدیر بود // من بودم لاک‌پشتی که به خودش فرار کرد / و آن قدر به تنهایی خو گرفت / که بدل به

تخته‌سنگ شد // من بودم کوهی که تا خنکای دره خزید / پر زنده‌ای که رؤیایش را به شیشه کوید // گل خشخاش بودم / که دم کرده‌ام آرامت نکرد / تیغم زدی که خونم را بگیری // قناعت نکردی به منگی

فرهنگستان از دکتر محمد دبیرمقدم، عضو پیوسته و معاون علمی و پژوهشی فرهنگستان و مدیر گروه دستور زبان فارسی و رسم الخط، درخواست کرد تا با سرپرستی گروهی از صاحب‌نظران و کارشناسان این وظیفه را بر عهده گیرند. به‌هرحال، ویراست جدید در ۱۴۰۱ رونمایی شد و به بازار نشر راه یافت. نسخه پیشین ۵۵ صفحه بود و ویراست جدیددستورخط فارسی ۸۸ صفحه‌دارد که افزودن این تعداد صفحه خود‌گویای این نکته است که جامع‌تر به موضوع خط فارسی نگاه شده‌است. اگر بخواهیم یک ویژگی مهم ویراست جدید اشاره کنیم، مقوله فاصله‌گذاری است که به خوبی به آن پرداخته شده‌است.

انتقادی که پس‌از انتشار ویراست جدید همچنان بی‌جواب مانده بود، موضوع «گفتاری نویسی» بود که باتوجه به گسترش روزافزون سبک نوشتاری در

دنیا ی وب و فضای مجازی، جای خالی آن احساس می‌شد و نگاه همه به فرهنگستان بود که ببینند این نهاد رسمی در این حوزه چه شیوه‌نامه‌ای را ارائه خواهد داد و آیا اصلا این سبک از خط را به رسمیت می‌شناسد یا نه. اردیبهشت امسال و در نمایشگاه کتاب، در اتفاقی جالب و شگفت، انتشار «دستور خط غیررسمی» خبرساز شد و معلوم شد که فرهنگستان در این مدت به این مهم هم بی‌توجه نبوده و مشغول تدوین دستور خطی برای زبان گفتار بوده‌است. این خبر در نشست تخصصی زبان و رایانه با موضوع دستور زبان فارسی و رسم الخط در ۲۵ اردیبهشت، هم‌زمان با یادروز فردوسی و روز پاسداشت زبان فارسی اعلام شد.

سخنان رئیس فرهنگستان در این نشست نشان می‌دهد، سبک نوشتاری فضای مجازی هم مورد توجه فرهنگستان بوده و نگرانی‌ها و دغدغه‌هایی

● عذرخواهی‌های فرامیשי این داستان‌ها را که دنبال کنید. در خوشبینانه‌ترین حالت، اغلب می‌رسید به یک عذرخواهی کوتاه و سردستی یا در نهایت یک جریمه مالی. داستان درویش و سمیعی هم چنین پایانی داشت. مدیرعامل پرسپولیس در یک استوری نوشت: «بنده با افتخار شمالی هستم و ارا دتمند تمام‌گویش‌های ایران زمین، به ویژه مردم دوست داشتنی گیلان و مازندران و گلستان. انتقادات من به رفتار و فرافکنی‌های ایشان همچنان پابرجاست. اما بدون هیچ توجیهی از تک‌تک کسانی که یکی از جملاتم آزرده‌شان کرده صمیمانه عذرخواهی می‌کنم. ایران و ایرانی سربلند باد!» همچنین، با دستور موقت کمیته اخلاق، درویش به مدت ۲۰ روز از هرگونه فعالیت فوتبالی محروم شد که خود این حکم هم واکنش‌هایی را در پی داشت، چنان‌که کاربری نوشته بود: «فقط ۲۰ روز ناقابل محرومیت (شما بخونین استراحت)، برای کسی که سمت داره، اما هنوز بلد نیست در یک فضای رسمی و عمومی از چه کلمه و چه ادبیاتی استفاده کنه.»

● حکایت همچنان باقی!

گفتن ندارد که یکی از آداب گفت‌وگو- حضوری باشد یا نه - استفاده از کلام درست و استفاده درست از کلام است. طرف گفت وگو، جدای از اینکه باید دایره لغات گسترده و پسندیده‌ای داشته باشد، باید از رفتارهای ناجوانمردانه کلامی هم پرهیز کند. بحث بر سر کلام ناپسندیده نیست، بر سر این است که این طرز گفتار مصداق مغالطه است. و مغالطه هم برای به غلط انداختن مخاطب است. وای اگر بستر این گفت‌وگوها بستر حساسی مثل سیاست باشد! اگر سیاست‌مداری این آداب را به‌جا نیاورد و واکنشی هم ندید، آن وقت باید بیش از این‌ها نگران شد. در این بین، نقش رسانه بسیار اساسی است، زیرا هم می‌تواند زمینه‌ساز ظهور حداکثری این معضلات شود و هم می‌تواند راهی برای مقابله با آن‌ها پیش‌پای ما بگذارد.

کلمات / به تسکین واژه / به سرگیجه سماع / قناعت نکردی به نان و شعر // سلام کن به سرگردانی ابرها / ای روح بی تفاوت / که هیچ بارانی تو را خیس نمی‌کند جواد کنجلی

شگفتانه فرهنگستان زبان و ادب فارسی

وجود دارد. دکتر حداد عادل در این نشست که با موضوع «زبان و رایانه» بود دستور را اسکلت ساختمان زبان خواند و این‌گونه دغدغه‌هایش را بیان کرد: «درست است که استفاده از دستور خط مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی نمی‌تواند نگران این بود که شکسته نویسی به‌گونه‌ای بی‌قاعده باب‌شود، بنابراین، فرهنگستان معتقد است اجتنابی از شکسته نویسی تا جاست». اما نگران بود نسلی پدید بیاید که فکر کند فارسی یعنی همین شکسته نویسی و زبان فارسی از بین برود. بنابراین فرهنگستان زبان و ادب فارسی باید مشخص کند حد شکسته نویسی تا جاست». از این سخنان برمی‌آید که فرهنگستان در دوره‌ای این ماجرا، سرانجام به تدوین دستور خط غیررسمی (زبان گفتار) تن داده‌است. اما همچنان دغدغه مند و نگران موضوع را دنبال می‌کند. در یادداشت بعدی نگاهی داریم به این دستور خط.